

Sprawa C-760/23 [Shanov]ⁱ

Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

Data wpływu:

8 grudnia 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Rajonen syd Płowdiw (Bułgaria)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

28 września 2023 r.

Strona powodowa:

„EWN Byłgarija Topłofikacija” EAD

Strona pozwana:

OZ

Przedmiot postępowania głównego

Roszczenie o zapłatę kwot z tytułu dostaw energii cieplnej do lokalu mieszkalnego.

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Zgodność krajowych przepisów dotyczących obliczania ilości energii cieplnej zużytej w budynku, w którym jest wspólnota mieszkaniowa, z art. 101, 107 i 169 TFUE, art. 13 dyrektywy 2006/32 i art. 9 ust. 3 dyrektywy 2012/27. Podstawa prawna: art. 267 TFUE.

ⁱ Niniejszej sprawie została nadana fikcyjna nazwa, która nie odpowiada rzeczywistej nazwie żadnej ze stron postępowania.

Pytania prejudycjalne

- 1) Czy art. 9 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE, a także art. 169 TFUE dopuszczają zapłatę kosztów energii cieplnej emitowanej z instalacji w budynku, w sytuacji gdy klatki schodowe i korytarze tego budynku nie są wyposażone w urządzenia grzewcze?

- 2) Czy art. 9 ust. 3 dyrektywy 2012/27/UE oraz art. 169 TFUE zezwalają przedsiębiorstwu ciepłowniczemu, na podstawie przepisów krajowych, na dochodzenie wartości energii cieplnej zużytej przez instalację w budynku, przy czym ilość energii cieplnej ustala się na podstawie ustalonego przez organ administracji wzoru, który:
 - wprowadza współczynnik uwzględniający udział mocy zainstalowanej w instalacji w budynku w stosunku do całkowitej mocy instalacji grzewczej, przy czym nie jest jasne, w jaki sposób współczynnik ten został ukształtowany;
 - moc zainstalowana w instalacji w budynku, którą wykorzystuje wzór, nie uwzględnia tego, jaka jest faktycznie moc zainstalowana;
 - nie uwzględnia temperatury nośnika ciepła w instalacji w budynku;
 - zakłada, że instalacja działa przez cały czas z maksymalną mocą;
 - nie uwzględnia specyficznego działania różnych rodzajów systemów grzewczych (w tym wypadku „Tichelmann”) i zrównuje je pod względem funkcjonowania;
 - automatycznie zakłada, że średnia temperatura w budynkach, w których jest wspólnota mieszkaniowa, wynosi 19 °C[?]

- 3) Czy art. 9 ust. 3 dyrektywy 2012/27/UE oraz art. 169 TFUE zezwalają przedsiębiorstwu ciepłowniczemu, na podstawie przepisów krajowych, na dochodzenie wartości energii cieplnej zużytej w ciepłej wodzie użytkowej, przy czym ilość energii cieplnej jest określana za pomocą ustalonego przez organ administracji wzoru, który nie uwzględnia temperatury, do jakiej powinna być podgrzana i dostarczana abonentom ciepła woda użytkowa, odpowiednio, energii cieplnej niezbędnej do tego podgrzania, nie uwzględnia również liczby metrów sześciennych ciepłej wody użytkowej zużytej przez abonentów, [a] przy stosowaniu tego wzoru zawsze gwarantuje się podwójną wartość ciepłej wody użytkowej w zimowym sezonie grzewczym w porównaniu z wartością ciepłej wody użytkowej naliczaną w letnim sezonie grzewczym?

- 4) Czy art. 13 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/32/WE z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych oraz uchylającej dyrektywę Rady 93/76/EWG, odpowiednio, art. 9 ust. 3 dyrektywy 2012/27/UE oraz art. 169 TFUE zezwalają przedsiębiorstwu ciepłowniczemu, na podstawie przepisów krajowych, na dochodzenie wartości zużytej energii cieplnej, wyemitowanej przez instalację w budynkach, w których jest wspólnota mieszkaniowa, podzielonej proporcjonalnie do ogrzewanej objętości nieruchomości według projektu – bez uwzględnienia faktycznie wyemitowanej ilości energii cieplnej w obiekcie, zgodnie ze zdolnościami technologicznymi instalacji grzewczych?

Czy dla odpowiedzi na to pytanie ma znaczenie, że przepisy krajowe przewidują, że energia cieplna dla instalacji w budynku jest jednym ze składników będących częścią algorytmu dla celów obliczania ostatecznej kwoty do zapłaty przez konsumentów za całkowitą ilość energii cieplnej (suma kwot za energię cieplną wyemitowaną przez instalację w budynku, a także energię cieplną związaną z ogrzewaniem i ciepłą wodą użytkową), przy czym wysokość kwoty do zapłaty za ogrzewanie w ich lokalach mieszkalnych jest równa różnicy między całkowitą energią cieplną (jako odjemna) a kwotą równą sumie energii cieplnej z instalacji w budynku, energii cieplnej wyemitowanej przez urządzenia grzewcze w częściach wspólnych budynku oraz energii cieplnej na potrzeby ciepłej wody użytkowej (jako odjemnik)?

- 5) Czy przepisy krajowe przewidujące obowiązek zapłaty przez konsumentów za dostawę energii cieplnej wyemitowanej przez instalację w budynku proporcjonalnie do ogrzewanej objętości nieruchomości według projektu – bez uwzględnienia faktycznie wyemitowanej ilości energii cieplnej w każdym z lokali – są niezgodne z wymogami wynikającymi z zakazu nadużywania pozycji dominującej w rozumieniu art. 101 TFUE i zakazu przyznawania nienależnej pomocy państwa w rozumieniu art. 107 TFUE?

Przepisy i orzecznictwo Unii Europejskiej

TFUE: art. 101 ust. 1, art. 107 ust. 1, art. 169 ust. 1;

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/32/WE z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych oraz uchylająca dyrektywę Rady 93/76/EWG: art. 13;

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE: motywy 64, 65, art. 9 ust. 1 i 3, art. 10.

Przepisy prawa krajowego

Zakon za energetikata (ustawa – prawo energetyczne): art. 38a ust. 1, art. 38b ust. 1, art. 125 ust. 3, art. 139 ust. 1, art. 140 ust. 1, art. 140a, 141, 142, 150; § 1 pkt 1, 16, 27, 37, 38, 39, 50, 57, 58 przepisów uzupełniających;

Naredba № 16–334 ot 06.04.2007 g. za toplōsnabdjawaneto (rozporządzenie nr 16–334 z dnia 6.4.2007 R. w sprawie dostarczania ciepła): art. 38 pkt 1, 2 i 3, art. 49 ust. 1–4, art. 51 ust. 1 i 2, art. 52 ust. 1–8, art. 57, 58; § 1 pkt 1, 2a, 3, 8, 12, 13a przepisów uzupełniających; §§ 2 i 3 przepisów przejściowych i końcowych; załącznik do art. 61 ust. 1 tego rozporządzenia, zatytułowany „Metodologia dystrybucji ciepła w budynkach, w których jest wspólnota mieszkaniowa”;

Pokazатели za kaczestwoto na toplōsnabdjawaneto (wskaźniki jakości dostaw ciepła) przyjęte decyzją Dyrżawna komisija za energijno i wodno regulirane (państwowej komisji ds. regulacji energetyki i gospodarki wodnej) z dnia 30.6.2004 R.;

Metodika na Dyrżawna komisija za energijno i wodno regulirane za opredeljane na dopustimite razmeri na technologicznite razchodi na toplinna energija pri prenos na toplinna energija (metodologia państwowej komisji ds. regulacji energetyki i gospodarki wodnej w zakresie ustalania dopuszczalnych wysokości kosztów technologicznych energii cieplnej przy przesyle energii cieplnej).

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania

- 1 Strona powodowa wniosła powództwo, w którym twierdzi, że jako przedsiębiorstwo energetyczne w rozumieniu Zakon za energetikata posiada koncesję na wytwarzanie i przesył energii cieplnej, którą dostarcza do przyłączy abonenckich w budynkach w celu ogrzewania i dostarczania ciepłej wody.
- 2 Strona pozwana jest właścicielem nieruchomości, do której dostarczana jest energia cieplna, i jako odbiorca jest zobowiązana do uiszczania comiesięcznych należności z tytułu dostarczania energii cieplnej na podstawie ogólnych warunków strony powodowej.
- 3 Strona powodowa dostarczyła energię cieplną o wartości 519 BGN w okresie od dnia 1 maja 2018 r. do dnia 31 października 2020 r., za którą nie zapłacono. W związku z opóźnieniem należna jest również kwota 78,20 BGN z tytułu odsetek za okres od dnia 3 lipca 2018 r. do dnia 5 kwietnia 2021 r.
- 4 Po nieuiszczeniu przez stronę pozwaną powyższych kwot strona powodowa uzyskała nakaz zapłaty, a strona pozwana złożyła sprzeciw od tego nakazu zapłaty, wskazując, że kwoty te nie są należne, w związku z czym, zgodnie z prawem krajowym, strona powodowa musiała wytoczyć niniejsze powództwo dotyczące dochodzonej przez nią wierzytelności.

- 5 Strona pozwana kwestionuje roszczenie, w tym faktyczne wykorzystanie i zużycie energii cieplnej; prawidłowość naliczonej i rozdzielonej energii; ważność liczników i sprawność przyłącza abonenckiego; prawidłowość zapisów księgowych; wysokość dochodzonych kwot.
- 6 Według niej wzór stosowany do obliczania energii cieplnej dla instalacji w budynku jest niezgodny z prawem Unii. W rozpatrywanym okresie nie doszło do faktycznego zużycia energii cieplnej w nieruchomości, ponieważ urządzenia grzewcze nie były w stanie wyemitować takiej energii cieplnej, w związku z czym kwoty te nie są należne.
- 7 W sprawie dopuszczono opinię techniczną biegłego sądowego, w której biegły stwierdził w szczególności, że:
 - w rozpatrywanym okresie przyłącze abonenckie działało;
 - ciepłomierz ogólny w przyłączy abonenckim i jego czujniki były zamontowane prawidłowo, a liczba i sposób montażu ciepłomierzy w przyłączy abonenckim są zgodne z wymaganiami;
 - rodzaj zastosowanych ciepłomierzy został zatwierdzony, przeszły one weryfikację metrologiczną i są ważnymi gospodarczymi przyrządami pomiarowymi;
 - ilość energii cieplnej pobranej do przyłącza abonenckiego była odczytywana przez ciepłomierz ogólny na początku każdego miesiąca, przy czym odczyty były dokonywane o godzinie 00:00 pierwszego dnia miesiąca;
 - od odczytanej ilości odejmowano koszty technologiczne, a różnica była rozdzielana między wszystkich konsumentów;
 - podział był przeprowadzany prawidłowo i zgodnie z wymogami ustalonej metodologii.
- 8 Biegły dokonał jednak następujących ustaleń:
 - stan przyłącza abonenckiego jest pogorszony i nie można uznać za wiarygodną ilość energii cieplnej określonej przez dostawcę w odniesieniu do zużycia energii cieplnej przypadającego na to przyłącze abonenckie;
 - ciepłomierze w przyłączy abonenckim były zamontowane z plombą, a przy demontażu stwierdzono następnie brak plomby, co jest niedopuszczalne, gdyż możliwa jest manipulacja licznikiem;
 - określona przez dostawcę ilość energii cieplnej koniecznej do podgrzania 1 metra sześciennego nie może być fizycznie poprawna i jest wyjątkowo zawyżona;

- we wzorze, według którego dostawca dokonuje obliczeń, wykorzystano moc instalacji przy uwzględnieniu stopni temperatury, które nie są osiągane w praktyce. To jest założono, że instalacja działa z maksymalną mocą;
 - w tej konkretnej nieruchomości nie ma możliwości zużycia podzielonej ilości energii cieplnej.
- 9 W wyniku obliczeń według tej metodologii biegły ustalił, że konsumenci, którzy nie korzystają z energii cieplnej, płacą za część kwot należnych od konsumentów, którzy korzystają z energii cieplnej, ponieważ część zobowiązań z tytułu energii cieplnej przeznaczonych do ogrzewania została uwzględniona w rachunkach konsumentów, którzy nie korzystają z energii cieplnej.
- 10 Opinia biegłego nie została zakwestionowana przez strony.

Zasadnicze argumenty stron w postępowaniu głównym

- 11 Strona pozwana kwestionuje w całości sposób ustalania ilości zużytej energii cieplnej i podnosi, że przyjęte przepisy krajowe nie są zgodne z wynikającym z prawa Unii Europejskiej wymogiem, aby konsumenci płacili za faktycznie zużytą przez nich energię.

Zwięzłe uzasadnienie odesłania prejudycjalnego

- 12 W niniejszej sprawie zasadnicze kwestie dotyczą możliwości ustalania zużycia energii cieplnej zgodnie z metodologią określoną w prawie krajowym. Szereg elementów branych pod uwagę przy obliczaniu faktycznie zużytej energii cieplnej budzi wątpliwości sądu odsyłającego.
- 13 Zdaniem sądu odsyłającego zastosowany w tym celu wzór jest niejasny i nakłada na konsumenta, który nie zużywa energii z urządzeń grzewczych w swoim lokalu mieszkalnym, obowiązek zapłaty za przesył energii dla innych konsumentów. Zdaniem sądu odsyłającego wartości zawarte we wzorze służącym do obliczania energii cieplnej wyemitowanej przez instalację w budynku są określane przy uwzględnieniu warunków projektowych – bez uwzględnienia tego, czy faktycznie systemy grzewcze działają w warunkach projektowych, oraz tego, jakie są faktyczne warunki działania tych systemów. Nie uwzględniono również indywidualnych cech budynków ani ich właściwości termofizycznych i konstrukcyjnych.
- 14 Zgodnie z art. 9 ust. 3 dyrektywy 2012/27, gdy nie jest możliwe dokładne określenie ilości zużytej energii, w stosownych przypadkach można przewidzieć przejrzyste zasady, które obejmują wytyczne dotyczące sposobu podziału kosztów energii cieplnej lub ciepłej wody w następujący sposób:
- a) ciepła woda na potrzeby bytowe;

- b) straty energii cieplnej w instalacji w budynku oraz energia cieplna do celów ogrzewania powierzchni wspólnych (jeżeli klatki schodowe i korytarze są wyposażone w grzejniki);
- c) energia cieplna do celów ogrzewania mieszkań.
- 15 Zgodnie z wzorem przewidzianym w prawie bułgarskim konsumenci, którzy nie wykorzystują energii do ogrzewania, są jednak zobowiązani do zapłaty kwot, które powinny być uiszczane przez konsumentów korzystających z ogrzewania.
- 16 Sąd odsyłający zwraca również uwagę na stwierdzenie biegłego, że zainstalowana moc grzewcza budynku nie jest mocą faktyczną. W niniejszej sprawie z przedłożonego projektu systemu grzewczego wynika, że sam producent określa moc przy parametrach (temperatura wody na wlocie 95 °C, temperatura wody na wylocie 70 °C i temperatura otoczenia 20 °C), które w praktyce nie występują. To jest moc systemu grzewczego nie jest taka, jaka została określona w warunkach projektowych, ponieważ faktycznie system grzewczy nie działa w warunkach projektowych.
- 17 Sąd odsyłający wskazuje, że nie uwzględnia się urządzeń grzewczych mających odczyty „zerowe”. Jeśli istnieje zawór regulujący temperaturę, każdy konsument może zatrzymać dostawę energii cieplnej do takich urządzeń, gdy zechce. Nie wiadomo i nie można przewidzieć, kto i kiedy wstrzyma dostawę ciepła do urządzeń grzewczych, a to może doprowadzić do znacznego spadku faktycznej mocy, z jaką działa system ciepłowniczy.
- 18 Nie jest również jasne, dlaczego przyjęto, że średnia temperatura dla budynków, w których jest wspólnota mieszkaniowa, wynosi 19 °C, podczas gdy w warunkach projektowych przyjęto obliczenia przy 20 °C. Ponadto nie wzięto pod uwagę tego, z jakiego materiału wykonano rury i jakie są parametry emisji ciepła tego materiału.